

Vingåkersbornas gamla visor oanständiga alster

Skollärare i Berga räddade 75-tal gamla folkmelodier

Till den här gamle mannen — svårt märkt av ledgångsreumatism — med den intelligenta blicken står i första hand alla som värdesätter gammal äkta svensk folkmusik i stor tacksamhetskuld. Det är folkskolläraren i Berga skola A. P. Andersson, född år 1834 i Lännäs, död år 1914. Åren 1879—80 upptecknade han cirka 75 gamla folkmelodier, som utan hans ingripande säkerligen till stor del aldrig blivit bevarade för eftervärlden. Hans uppteckningar med kommentarer förvaras nu i Kungliga musikaliska akademiens bibliotek. Folkskollärare Gustaf Wetter i Katrineholm har för Södermanlands spelmansförbund gjort en avskrift av Anderssons samlingar, som också omfattar några brev, vilka han skrev till akademiens sekreterare W. Svedbom.

Andersson, som även var klockare, slutade år 1882 en 27-årig lärargärning i Berga och flyttade till Norrsunda. Han fick vid ett tillfälle se ett meddelande om att Musikaliska akademien sökte gamla folklåtar, och trots att det var länge sedan uppropet utfär-

dades gjorde han en förfrågan huruvida det var för sent att sända in något. Svaret blev givetvis nej, och Andersson började nedteckna vad han mindes av gamla låtar och visor. Det kan också nämnas att Andersson, som var mycket pedantisk, även efterlämnade gamla läroböcker och andra intressanta saker från folkskolans barndom, som nu förvaras i Svenska skolhemmet i Stockholm.

Skollärare Andersson var en skicklig musiker, främst på fiol, och bildade en stråkkvartett i Vingåker. Han hade studerat harmoni för tonsättaren J. A. Josephson. Som fiolspelare uppträdde han ofta på allehanda folknöjen, bl. a. tillsammans med den legendariske Vingåkersspelmanen August Widmark. År 1880 skriver han till akademien »att han hört många spelmän och sångare som varit 'arga att sjunga'. Numera är det sällsynt att få höra en äkta god folkmelodi, sedan handklayeret utträngt 'violen' och Sankeys sänger folkvisan».

Denne folklåtupptecknare ar-

betade tydligen under rätt knappa ekonomiska omständigheter. Det framgår bl. a. av ett brev till akademien, där han talar om att han sänt en ny sats låtar med bud till Stockholm, där budet skulle lägga försändelsen på en brevlåda för att därigenom spara skillnaden mellan riks- och lokaiportot!

Beträffande de gamla visorna, som sjöngs i Vingåkersbygden, skriver Andersson: »Orden till de flesta visorna äro dels glömda, dels av sådan beskaffenhet, att de ej kan nedskrivas». Så de phula orden i nutidens böcker av olika slag är tydligen unget påhitt av moderna skaldar och författare; att döma av skollärare Anderssons brev fanns de i Vingåkersbornas visor redan på 1800-talet och ännu tidigare...